

บทที่ 4

วิเคราะห์อัตลักษณ์อริบติกรมตำรวจที่แสดงพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมือง

จากการวิเคราะห์อัตลักษณ์อริบติกรมตำรวจไทยในบทที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ภูมิหลังในวัยเยาว์ทั้งการอบรมเลี้ยงดู การให้การศึกษาของครอบครัว ทักษะการมองโลกในวัยหนุ่มสาว และลีลาการทำงานเมื่อเข้าสู่วัยของการทำงาน ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่องาน เพื่อชี้ชัดให้เห็นว่าอริบติกรมตำรวจแต่ละท่านมีอัตลักษณ์เป็นรูปแบบใด ทั้ง 23 ท่าน ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวจำแนกได้ดังนี้

อัตลักษณ์ แบบปรับตัว (adaptive) ได้แก่ พลโทพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ พลตำรวจโท พระรามอินทรา พลตำรวจเอก หลวงชาติตระการโกศล พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ พลตำรวจเอก ประจวบ สุนทรางกูร พลตำรวจเอก พจน์ เกษะนันท์ พลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์ พลตำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์ พลตำรวจเอก เกา สารสิน และ พลตำรวจเอก แสวง ธีระสวัสดิ์

อัตลักษณ์ แบบเชิงบังคับ (compulsive) ได้แก่ พลตำรวจเอก อคูล อคูลเดชจรัส พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จอมพล ประภาส จารุเสถียร พลตำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์กษัตริย์ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ และ พลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ

อัตลักษณ์ แบบยอมตาม (compliant) ได้แก่ พลตำรวจโท พระยาอริกรม์ประกาศ พันตำรวจเอก พระยาอนุสรณ์ธรรการ พลตำรวจเอก ศรีสุข มหิทรเทพ และ พลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร

อัตลักษณ์ แบบถอนตัว (withdrawn) ได้แก่ พันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ และ พลตำรวจตรี พระพิจารณ์พลกิจ

การวิเคราะห์ในบทนี้จะเลือกตัวแทนของอัตลักษณ์แต่ละประเภทๆ ละ 2 ท่านมาวิเคราะห์เจาะลึกว่าอัตลักษณ์แต่ละแบบจะแสดงพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมืองเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยเลือกตัวแทนแต่ละประเภท ดังนี้ พลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์ และ พลตำรวจเอก เกา สารสิน เป็นตัวแทนอัตลักษณ์แบบปรับตัว พลตำรวจเอก อคูล อคูลเดชจรัส และ พลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ เป็นตัวแทนอัตลักษณ์แบบเชิงบังคับ พลตำรวจเอก ศรีสุข มหิทรเทพ และ พลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร เป็นตัวแทนอัตลักษณ์แบบยอมตาม และ พันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ และ พลตำรวจตรี พระพิจารณ์พลกิจ เป็นตัวแทนอัตลักษณ์แบบถอนตัว รวม 8 ท่าน

4.1 วิเคราะห์อัตลักษณ์แบบปรับตัวที่แสดงพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมือง

1) พลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์

พฤติกรรมทางการบริหาร การทำงานของท่านเป็นไปอย่างโปร่งใส ทำงานเป็นทีม มีเหตุมีผล การบริหารการตัดสินใจ จะเป็นไปในลักษณะการกระจายอำนาจ ให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองๆ ลงไปอย่างเต็มที่ เพื่อให้ทุกคนได้รู้สึกว่ามีส่วนร่วมรับผิดชอบการตรวจด้วยกัน อำนาจใดที่เป็นของหน่วยรองตามกฎหมาย แต่กรมตำรวจดึงมาไว้ในอำนาจ โดยอ้างว่าเป็นงานนโยบาย ซึ่งเป็นอำนาจที่แอบแฝงไว้ซึ่งผลประโยชน์ เช่น อำนาจตาม พ.ร.บ.โรงแรม, พ.ร.บ.สถานบริการ และอื่นๆ เป็นต้น ก็คืนให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยรองที่มีอำนาจตามกฎหมายไป ท่านเป็นนักบริหารและนักประชาธิปไตยในคราวเดียวกัน การตกลงใจเรื่องสำคัญๆ จะนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมเสมอ เพื่อระดมความคิด และจะเคารพมติที่ประชุมทุกครั้ง แม้บางครั้งจะไม่เห็นด้วยก็ตาม หรือบางเรื่องที่ท่านตัดสินใจได้แล้วก็ตามที่ นอกจากนั้นท่านยังปฏิบัติชนิตทุ่มเท เข้าถึงผู้ใต้บังคับบัญชา ทุกครั้งที่ท่านไปตรวจเยี่ยมข้าราชการตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจตระเวนชายแดน ท่านมักจะนอนกับตำรวจในฐานะปฏิบัติกรในป่าเขาถิ่นทุรกันดาร หรือจะเข้าเมืองก็นอนในค่ายตำรวจ ไม่นิยมเข้าไปนอนบังกาโลหรือโรงแรมชั้นหนึ่ง เป็นผู้ที่เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง จึงทราบปัญหาหลายอย่าง และนำมาแก้ไข เช่น ท่านได้ตั้งปณิธานไว้ว่าเมื่อเป็นอธิบดีกรมตำรวจแล้ว จะต้องให้ข้าราชการตำรวจเลิกวิ่งเต้นทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยสิ้นเชิง เมื่อท่านได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ก็ได้ออกคำสั่ง กำหนดนโยบายเรื่อง การห้ามข้าราชการตำรวจวิ่งเต้นขึ้นเป็นคำสั่งแรก โดยกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษผู้ฝ่าฝืนในสถานหนักด้วย ส่วนการพิจารณาให้ความดีความชอบก็กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น พิจารณาด้วยความเป็นธรรมในรูปคณะกรรมการทุกระดับ จนถึงระดับกรมตำรวจ นโยบายนี้เป็นที่พึงพอใจของข้าราชการตำรวจโดยทั่วไปจนถึงกับพูดว่า “บัดนี้ระบบคุณธรรมได้บังเกิดขึ้นแล้วในกรมตำรวจ”

พฤติกรรมทางการเมือง ในสมัยที่ท่านเป็นอธิบดีกรมตำรวจ ก็มีการเมืองเข้ามาแทรกแซงบ้างแต่ก็ไม่มากเหมือนสมัยอื่นๆ เนื่องจากท่านมีวิธีปรับตัวให้สอดคล้อง เข้ารับทราบนโยบายด้วยตนเองเสมอ ให้ความสำคัญกับการประชุมเป็นอย่างมาก จนได้รับการขนานนามว่าเป็น “อ.ตร.นักประชุม” การประชุมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือเกี่ยวข้องกับทางการเมือง ท่านก็จะไปร่วมประชุมด้วยตนเอง แต่งานประจำก็มีได้ให้เสียหายเนื่องจากท่านทำงานชนิดทุ่มเทเสียสละ เช่น การประชุมนโยบายระดับกระทรวง และรัฐสภา จนเป็นที่พิสงของปลัดกระทรวง รองปลัดฯ และอธิบดีกรมต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมอยู่กับท่านเสมอ โดยเฉพาะที่กระทรวงมหาดไทย บางครั้งพบกันตอนเช้า ในการประชุมกระทรวง และ อ.ก.พ. กระทรวง ที่ห้องประชุมใหญ่ ตอนสายท่านเปลี่ยนไปเข้าประชุมที่สำนักนโยบายและแผน ฯ ตอนบ่ายมาเข้าร่วมประชุมกับผู้เข้าร่วมประชุม

ตอนเช้าเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงที่ห้องประชุมเล็กอีกครั้งหนึ่ง รองปลัดทรวงที่คุ้นเคยกับท่านได้ ทักทายว่า “อ้าวพี่มาอีกแล้วหรือนี่” ท่านตอบว่า “ไม่ใช่มาแต่ยังไม่ได้กลับไปกรมตำรวจต่างหาก ” ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานต่างๆ และนักการเมือง

สำหรับในเรื่องการแทรกแซงของการเมืองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของ กรมตำรวจ ท่านก็มีวิธีป้องกันไว้ตั้งแต่เริ่มเข้ารับตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ นั่นก็คือ คำสั่ง ห้าม ข้าราชการตำรวจวิ่งเต้น นั่นเอง หากฝ่าฝืนจะพิจารณาโทษสถานหนัก ทำให้ข้าราชการตำรวจไม่ ค่อยจะกล้าวิ่งเต้นเท่าไรนัก เป็นการป้องกันการก้าวร้าวของนักการเมืองไว้ได้อีกชั้นหนึ่ง ทำให้เกิด ระบบคุณธรรมมากขึ้นในกรมตำรวจยุคนี้

2) พลตำรวจเอก เกา สารสิน

พฤติกรรมทางการบริหาร เมื่อเป็นอธิบดีกรมตำรวจแล้ว การบริหารงานจะ ออกมาในลักษณะของการพัฒนาสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างแท้จริง กระจายอำนาจ แต่ไม่ปล่อยปละละเลย ทำงานเป็นทีม มีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาทำงานเป็นกรณีๆ กระจายงานให้ ผู้บริหารระดับรองรับผิดชอบ ให้ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น ไม่สนับสนุนการทำงาน แบบ one-man-show ตัวอย่างเช่น

“เรื่องนโยบายอะไรต่างๆ ตอนผมอยู่ในหน้าที่รับผิดชอบผมบริหารรองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี จะต้องมีการประชุมกันทุกวันจันทร์ เวลามีนโยบายก็เอามาปรึกษากัน ผมกลัวจุดนี้ เหมือนกัน หากเราทำอะไรลงไป ผมเห็นคืออยู่คนเดียว สักวันหนึ่งก็ต้องเลิก ฉะนั้นเมื่อเราปรึกษาหารือกัน เราจะตัดสินใจด้วยเหตุผลเสมอ เมื่อเห็นพ้องต้องกันแล้ว จึงตัดสินใจ นโยบายทุกอย่าง ต้องผ่านการเห็นชอบจากที่ประชุม แต่หากว่าเวลาทำไปแล้วเกิดอุปสรรคขึ้น การเปลี่ยนแปลงก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการพัฒนากรมตำรวจ และที่สำคัญจะอย่างไรให้ดีขึ้นนั่นเอง” (สัมภาษณ์ , พลตำรวจเอก เกา สารสิน , 31 มกราคม 2539)

นอกจากนั้น การบริหารงานยังมุ่งเน้นการพัฒนากรมตำรวจในหลายด้าน เช่น ในเรื่องที พลตำรวจเอก เกา สารสิน กล่าวกับนิตยสารไฮ-คลาส ว่าการอบรมให้ตำรวจมีความรู้ ทันต่อสภาพการณ์บ้านเมือง เป็นอีกวิธีที่จะยกระดับตำรวจไทย ผมพยายามให้มีการประชุมกลุ่ม นายพลทั้งหมด ผู้กำกับทั้งหมด เพื่อให้เขาได้มารับรู้สภาพการณ์บ้านเมืองรวมถึงเศรษฐกิจการ ค้าในบ้านเรา อย่างเวลานี้เศรษฐกิจบ้านเรามาก ตำรวจที่ก้าวเข้ามารับกิจกรรมทางเศรษฐกิจมี น้อยนับคนได้ เพราะโรงเรียนสามพรานของพวกเราไม่ได้สอนทางเศรษฐศาสตร์ อันนี้ผมให้บรรจุ ลงในหลักสูตรเมื่อสี่ห้าปีที่แล้ว หากตำรวจไทยมีพื้นฐานอยู่บ้าง ก็จะเป็นประโยชน์มาก”

แม้ในเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ ท่านก็นำเข้ามาใช้และให้มีการเรียนการสอน
ในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ขึ้นเป็นครั้งแรก

พฤติกรรมทางการเมือง ในเรื่องของการตอบรับสถานการณ์ทางการเมือง
เป็นเรื่องจริงที่ว่า อธิบดีกรมตำรวจนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากทางการเมืองได้ ความอยู่
รอดขึ้นอยู่กับวิธีการตอบรับต่อสถานะที่เกิดขึ้น ท่านมีวิธีการปรับตัวได้อย่างสอดคล้อง ตัวอย่าง ที่
ชี้ให้เห็นจากเหตุการณ์สำคัญ คือ การทูลเกล้าขอพระบรมราชานุญาต สร้างอนุสาวรีย์ รัชกาลที่ 4
ขึ้นที่กรมตำรวจ ท่านให้คำอธิบายต่อผู้วิจัยว่า “สมัยที่ พลตำรวจเอก ประमाण อติเรกสาร เป็น
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีนโยบายที่จะเปลี่ยนสถานที่ตั้งกรมตำรวจให้เป็นศูนย์กลางการ
เนื่องจากเป็นทำเลที่ดีมาก ท่านไม่เห็นด้วย แต่ก็มิได้ใช้ความรุนแรงในการปฏิเสธ ตรงกันข้าม การ
แก้ไขปัญหาก็สามารถหลบหลีกและสร้างความสอดคล้องกับนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โดยการตัดสินใจดำเนินการสร้างพระราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 4 ไว้ด้านหน้ากรมตำรวจ และย้าย
อนุสาวรีย์เดิมไว้ด้านหลัง มีการทำพิธีกราบบังคมทูลเชิญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่
9) เสด็จพระราชดำเนินมาเททอง” (สัมภาษณ์ , พลตำรวจเอก เกา สารสิน , 31 มกราคม 2539)
ท่านปฏิบัติภารกิจนี้ได้เป็นอย่างดีและไม่เกิดข้อบาดหมางกัน นอกจากนี้แล้วยังใช้หลักเกณฑ์
และคุณสมบัติในการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจมาเป็นส่วนช่วยในการลดการแทรกแซงของนักการเมือง

สรุป ลักษณะของผู้มีอัตลักษณ์แบบปรับตัวบุคคลในกลุ่มนี้มักแสดงพฤติกรรม
รวมทั้งทางการเมืองและการบริหาร ดังนี้ ทำงานในลักษณะพัฒนาสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการ
ทำงานอย่างแท้จริง ไม่ปล่อยปะละเลย กระจายอำนาจและทำงานเป็นทีม ไม่แข็งกร้าวหรือยอมตาม
จนขาดความเป็นตัวของตัวเอง เน้นการปรับตัวตามสถานการณ์อย่างสอดคล้อง โดยไม่ทิ้งเป้าหมาย
หลัก จุดมุ่งหมายอยู่ที่สาระของงานมิใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ผู้ที่มีอัตลักษณ์แบบนี้จึงเป็นผู้ที่
ทำงานหนักและมีความพึงพอใจในงานที่ทำด้วย

4.2 วิเคราะห์อัตลักษณ์แบบเชิงบังคับที่แสดงพฤติกรรมทางการเมืองและทางการเมือง

1) พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส

พฤติกรรมทางการเมือง พลตำรวจเอก อุดล ฯ มีลักษณะพิเศษการปฏิบัติงาน
ของท่านไม่ค่อยซ้ำแบบใครได้รับสมญานามว่า “นายพลตาตุ” จากใบหน้าท่าทางโดยเฉพาะ
นัยตา ขณะเดินมาทำงานจะเดินหน้าตั้ง ตัวตรง ลงเท้าหนัก กระฉับกระเฉง เป็นที่รู้กันว่าเพียงได้
ยินเสียงเดิน ก็รู้ว่าอธิบดีมาทำงานแล้ว โดยปกติจะไม่ปรากฏตัวในงานสังคม เวลากลางวันทำงาน

และเก็บตัวอยู่เงียบๆ แต่พอตอนกลางคืนตระเวนแอบไปตรวจตราโรงพักต่างๆ ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ไม่ค่อยออกงานสังคม เพราะมองถึงผลกระทบของงาน ด้วยตำแหน่งหน้าที่ ท่านจะไม่ยอมให้อิทธิพลของสังคมเข้ามามีส่วนบั่นทอนให้การปฏิบัติงานเสียความยุติธรรมได้ กล่าวคือ ในระหว่างที่ท่านเป็นอธิบดีกรมตำรวจ จะไม่ปรากฏตัวในงานสังคมเลย เพราะเกรงไปว่าเมื่อไปแล้ว จะทำให้เกิดความเกรงอกเกรงใจกันเห็นแก่หน้ากัน จะทำให้จิตใจเอนเอียงเสียความยุติธรรม การออกตระเวนกลางคืน ก็เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตรวจตราความเรียบร้อย ตลอดจนสอดส่องดูความประพฤติของผู้ได้บังคับบัญชา ทำให้ตำรวจในสมัยนั้น ต้องระวังตัวกันมาก ไม่ค่อยกล้าทำผิดกฎระเบียบ และต้องรักษาวินัยอยู่เสมอ การปฏิบัติงานโดยทั่วไปก็จะทำอย่างตรงไปตรงมา ไม่เห็นแก่หน้าใคร เมื่อเห็นว่าผิดแล้วก็ว่ากันไปตามความผิด ตัวอย่าง ในกรณีการจับกุมรัฐมนตรี ไม่มีสมัยใดเลย ที่อธิบดีกรมตำรวจสั่งจับกุมรัฐมนตรีในตำแหน่ง แต่ในสมัยท่านเป็นอธิบดีกรมตำรวจได้ออกคำสั่งจับกุมรัฐมนตรี ในขณะที่ท่านร่วมรัฐบาลอยู่ด้วย และไม่ยอมให้ประกันตัวถึง 2 คน ทั้งๆ ที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ขอร้องไม่ให้จับ ด้วยการที่ตนเป็นคนตรงต่อหน้าที่และยึดมั่นในหลักการ โดยไม่เห็นแก่หน้าใคร จึงเป็นที่เกรงใจแก่คนทั่วไป วิธีการทำงานและบริหารงาน แบบตรงไปตรงมา เอาจริง เอาจัง ทุกอย่างเป็นงานเป็นการ เป็นผู้มีวินัยและเคร่งครัดต่อหน้าที่ บุคลิกลักษณะที่แสดงออกมาจึงเป็นคนดูและน่ายำเกรง สีหน้าขมึง พูดจาด้วยเสียงค่อนข้างดังและห้วนๆ ดวงตาเคร่งเครียด และอีกส่วนหนึ่งก็เพราะท่านได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาจากทหาร เป็นส่วนที่ทำให้ พลตำรวจเอก อุดล ๑ ปรับใช้วิธีการทำงานแบบเด็ดขาด

พฤติกรรมทางการเมือง ในขณะที่ท่านเป็นอธิบดีกรมตำรวจ นั้น ก็มีตำแหน่งทางการเมืองด้วย คือเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และรองนายกรัฐมนตรี จึงถือได้ว่าเป็นการเข้าครอบงำการบริหารงานตำรวจโดยฝ่ายการเมือง โดยมีผู้นำทางการเมืองเป็นผู้เข้ามาทำการควบคุมบังคับบัญชากำลังตำรวจ และใช้กำลังตำรวจเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ปราบปรามปรปักษ์ทางการเมือง มีการกวาดล้างด้วยวิธีรุนแรงหลายครั้ง ในช่วงนี้ เช่น กวาดล้างจับกุม พลโท พระยาเทพหัสดิน กับพวก และ ร้อยโท เฌร ตาละลักษณะ กับพวก เป็นต้น เนื่องจากการลอบยิงจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2481 ดังนั้น พฤติกรรมทางการเมืองของ พลตำรวจเอก อุดล ๑ จึงผสมกลมกลืนไปกับพฤติกรรมทางการเมืองเนื่องจากมีสองสถานะอยู่ในตัวคนคนเดียว

2) ผลสำรวจเอก ประทิน สันติประภพ

พฤติกรรมทางการบริหาร วิธีการบริหารยึดหลักความตรงไปตรงมา และความเด็ดขาดในการตัดสินใจ แข็งกร้าวในการปฏิบัติงานมุ่งให้เห็นผลงาน ซึ่งสื่อมวลชนมักเรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า “ชน” ตัวอย่างเช่น กรณีตำรวจทางหลวง ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2526 ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับการตำรวจทางหลวง ได้ย้ายตำรวจ 200 นาย พร้อมกันในคราวเดียว เนื่องจากขณะนั้น ตำรวจทางหลวงขึ้นชื่อว่าเป็นขบวนการในเครื่องแบบ ท่านได้เรียกประชุมตำรวจทางหลวง ทั่วประเทศและมอบนโยบายขอให้เลิกการไปรีดไถรถต่างๆ อย่างเด็ดขาด ช่วงแรกก็มีลอบยิงบ้างไม่เชื่อบ้าง แต่ตำรวจนี่กลัวการโยกย้าย ท่านจึงสั่งย้ายหมุนเวียนในคราวเดียว 200 กว่าคน ใครอยู่ในตำแหน่งที่ดี แต่มีพฤติกรรมรีดไถ ก็ย้ายไปอยู่ที่ไม่ดีหรือไปทำหน้าที่อื่น วันรุ่งขึ้นลูกเมียตำรวจไปนั่งชุมนุมประท้วงหน้าทำเนียบเพื่อขับไล่ให้ย้ายออกจากผู้บังคับการตำรวจทางหลวง ผู้บังคับบัญชาได้เรียกท่านไปพบว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ท่านก็ไปปรากฏตัวกลางที่ชุมนุม แล้วประกาศให้เลิกชุมนุมภายในเย็นนี้ ถ้าไม่เลิกจะย้ายสามีของพวกที่มาชุมนุมทั้งหมดออกนอกหน่วยทางหลวง ปรากฏว่าในตอนนั้น บรรดาลูกเมียกลับบ้านกันหมด (สัมภาษณ์ , ผลสำรวจเอก ประทิน สันติประภพ , 18 มีนาคม 2539) การบริหารการตัดสินใจจะเป็นไปตามความเชื่อและเหตุผลของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ท่านเป็นอธิบดีกรมตำรวจ มีคำสั่งแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจออกมาเป็นระลอกตลอดทั้งปี ซึ่งแปลกแตกต่างจากยุคสมัยของอธิบดีท่านอื่น การทำงานจะเป็นไปลักษณะตรงไปตรงมา เด็ดขาด แข็งกร้าว โดยไม่เกรงสิ่งใด เช่น คดีทุจริตในกองทะเบียน กรมตำรวจ การจับกุมสวนป่ากิตติ การจับกุมนักการเมืองในบ่อนการพนัน การจับกุมคลังอาวุธติดชายแดนไทยเขมร เป็นต้น

พฤติกรรมทางการเมือง ในยุคสมัยที่ผลสำรวจเอก ประทิน ๑ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ การเมืองมีค้อยได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับกรมตำรวจเท่าไรนัก ทั้งนี้เนื่องจาก ท่านเป็นอธิบดีเพียงชั่วระยะเวลาสั้นๆ คือประมาณ 8 เดือน อีกทั้งก่อนหน้านั้น กรมตำรวจโดยเฉพาะอธิบดีกรมตำรวจผลสำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ได้รับผลกระทบทางการเมืองอย่างมาก จนกระทั่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงตัวอธิบดีกรมตำรวจ กล่าวคือ เมื่อเริ่มศักราชใหม่ ปี 2536 ต้นเดือนมกราคม มีนักการเมืองใหญ่ๆ ทั้งซีกพรรคประชาธิปัตย์และความหวังใหม่ ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ถึงศักยภาพการทำงานของกรมตำรวจภายใต้การนำของผลสำรวจเอก สวัสดิ์ ๑ ซึ่งผู้ใหญ่ในกรมตำรวจก็ตอบได้ไปคนละทิศคนละทางในเรื่องที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องมีการตั้งโฆษกประจำกรมตำรวจ เพื่อให้แนวข่าวไปในทางเดียวกัน แต่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้นมากนัก จนกระทั่ง ผลสำรวจโท สล้าง บุนนาค ได้ทำหนังสือถึง นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ให้ลงมาแก้ไขปัญหภายในกรมตำรวจ พร้อมกับตำหนิบทบาทของ ผลสำรวจเอก ประทิน ๑ รองอธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้น กรณีการให้

สัมภาษณ์ขุบโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และวิจารณ์พนักงานสืบสวนคดีระเบิดรถเมล์สาย 4 ว่าไม่มีประสิทธิภาพ วันรุ่งขึ้น พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกมากล่าวตำหนิถึงความขัดแย้งภายในกรมตำรวจ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ แก่เกมโดยทำหนังสือเวียนไปยังหน่วยงานต่างๆ ในเรื่องการให้สัมภาษณ์ และเรียกคู่กรณีระหว่าง พลตำรวจเอก ประทีน ฯ และ พลตำรวจโท สล้าง ฯ มาตกลงกันในเช้าวันที่ 25 มกราคม 2536

จนกระทั่งในวันที่ 1 มีนาคม 2536 เกิดการลอบวางเพลิงโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้พร้อมกันถึง 32 โรงเรียน จากนั้นสถานการณ์ก็คุกรุ่นมากขึ้นเรื่อย มีการลอบเผาโรงเรียนเพิ่มเติม มีการปะทะระเบิด ลอบวางระเบิดและยิงขบวนรถไฟทางภาคใต้ ซึ่งคาดการณ์กันว่าเป็นเกมการเมือง ต่อมา 12 สิงหาคม ตำรวจจับกุมตัวมือเพลิงคนแรกได้ แต่ก็ถูกกระแสด้านจาก ลูกพรรคความหวังใหม่ว่าตำรวจจับแพะ ในส่วนของ พลเอก ชวลิต ฯ แสดงท่าทีหนักกว่าเพื่อนบอกว่าตำรวจเชิญมาคุย ต่อมาหลังจากนั้นตำรวจก็มีการจับได้เพิ่มเติม แต่ก็ถูกวิจารณ์กลับทุกครั้ง การกระทบกระทั่งกันโดยการให้สัมภาษณ์ระหว่างลูกพรรคทานตะวัน และตำรวจก็มีมากขึ้น ในวันที่ 1 ตุลาคม พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ มอบงานจรรยาให้ พลตำรวจโท สล้าง ฯ รับผิดชอบแทน พลตำรวจเอก ประทีน ฯ เนื่องจากมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับ นายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรี เรื่อง การจัดเส้นทางเดินรถทางเดียว บนถนนสุขุมวิท เพชรบุรี

วันที่ 13 ตุลาคม วันตำรวจ มีทนายความคนหนึ่ง เข้าแจ้งความให้ดำเนินคดีกับ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ สืบเนื่องจากราชกิจจานุเบกษาในการสั่งห้ามหนังสือต่างประเทศฉบับหนึ่ง ต่อมาวันที่ 19 ตุลาคม พลเอก ชวลิต ฯ เชิญตัวคำสั่งให้ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ไปช่วยราชการที่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และให้ พลตำรวจเอก พงษ์อำมาตย์ อมาตยกุล รองอธิบดี อาวุโสอันดับ 2 ขึ้นรักษาการแทนตัดหน้า พลตำรวจเอก ประทีน ฯ ที่อาวุโสอันดับหนึ่ง ในวันนั้น พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ก็ได้รับหนังสือพระราชทานอภัยโทษกลับมา รุ่งขึ้นอีกวัน พลตำรวจโท สุพาสน์ จีระพันธุ์ ก.ดร.ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกาศฟ้องร้อง พลเอก ชวลิต ฯ พร้อมกับวิจารณ์การโยกย้ายอธิบดีกรมตำรวจ และตำรวจทั่วประเทศ ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านคำสั่ง เป็นเหตุให้ พลเอก ชวลิต ฯ เชิญตัวคำสั่งให้ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ออกจากราชการไว้ก่อน พร้อมทั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยร้ายแรง อันเนื่องมาจากคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และแต่งตั้งให้ พลตำรวจเอก ประทีน ฯ ขึ้นรักษาการแทนพลตำรวจเอก พงษ์อำมาตย์ ฯ เพื่อลดกระแสการเคลื่อนไหวของตำรวจ ในส่วนของ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ก็ถูกตอกย้ำในคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพอีกเป็นคดีที่สอง เมื่อมีสมาชิกสภาจังหวัดสกลนคร เข้าร้องทุกข์ต่อ พลตำรวจเอก ประทีน ฯ เนื่องจากออกคำสั่ง กรมตำรวจห้ามนำเข้าหนังสือต่างประเทศและ

พลตำรวจเอกวินิจ ฯ ออกมาแถลงข่าว ออกหมายจับ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ กับพวกในกรณีดังกล่าว อีกสองวันต่อมามีหนังสือพระราชทานอภัยโทษ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ พร้อมผู้ถูกกล่าวหาทุกคน โดยมีพระราชดำรัสทรงไม่ถือโทษ ทำให้ความขัดแย้งต่างๆ ยุติลง และท้ายที่สุด พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ก็ได้กลับเข้ารับราชการอีกครั้งในตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ในวันที่ 14 กันยายน (สยามโพสต์ , 5 มกราคม 2537)

จากเหตุการณ์ก่อนสิ้นยุคของ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ฯ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าตำรวจกับการเมืองมีความขัดแย้งกันตลอดมา ซึ่งในช่วงนี้ พลตำรวจเอก ประทิน ฯ ก็มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากพอสมควร และพฤติกรรมออกมาในลักษณะ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย แสดงออกตรงไปตรงมาไม่เห็นแก่หน้าใคร จนบางครั้งเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ตัวอย่างเช่น กรณีออกมาให้สัมภาษณ์ ยุบโรงเรียนนายร้อยตำรวจและวิจารณ์พนักงานสอบสวนคดีระเบิดรถเมล์สาย 4 ว่าไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความเห็นขัดแย้งกับนายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรี ในเรื่องการจัดเส้นทางเดินรถทางเดียว บน ถนนสุขุมวิท และเพชรบุรี

การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ของ พลตำรวจเอก ประทิน ฯ เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากอยู่ในช่วงเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรง ระหว่างกรมตำรวจกับนักการเมือง ซึ่งนักการเมืองวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักว่าเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในกรมตำรวจ จึงจำเป็นต้องเลือกคนที่ทำงานตรงไปตรงมา เพื่อป้องกันข้อครหาว่า เลือกสมัครพรรคพวกของตน เข้ามาเป็นอธิบดี แต่การเสนอชื่อ พลตำรวจเอก ประทิน ฯ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นั้น กลับไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ต้องรักษาการแทนไปอีกระยะหนึ่ง หลังจากที่ต่อสู้ขับเคี่ยวกันมานานไม่น้อยกว่า 3 เดือน ระหว่างนักการเมืองกับส่วนหนึ่งของฝ่ายข้าราชการประจำที่เป็นคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ในที่สุด พลตำรวจเอก ประทิน ฯ ก็ผ่านการอนุมัติในที่ประชุม ก.ตร. ได้เป็นอธิบดีกรมตำรวจ นับเป็นประวัติศาสตร์การแต่งตั้งอธิบดีกรมตำรวจ

เมื่อ พลตำรวจเอก ประทิน ฯ ได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิบดีกรมตำรวจแล้ว ได้เร่งสร้างผลงานต่างๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งทางการบริหารและทางการเมือง เป็นไปในลักษณะของความแข็งกร้าว ตัดสินใจรวดเร็วด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ ซึ่งมีบ่อยมาก ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ บางครั้งถูกวิจารณ์ว่าไม่เป็นธรรม เนื่องจากขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบ แต่บางครั้งก็ถือว่าเป็นความเด็ดขาดกล้าตัดสินใจ พฤติกรรมทางการเมืองก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน

สรุป ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่มีอัตลักษณ์แบบเชิงบังคับ จาก พฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมืองของอธิบดีกรมตำรวจที่มีอัตลักษณ์แบบเชิงบังคับ ดัง กล่าวข้างต้น มีพฤติกรรมเด่นๆ ดังนี้ ลักษณะของการตัดสินใจเด็ดขาดรวดเร็ว มีความเชื่อมั่นใน ตนเองสูงจนดูแข็งกร้าว ต้องการความก้าวหน้าสูง ทุ่มเทให้กับงานชนิดตรงไปตรงมา เป็นคน ใจร้อน มีความอดทนต่ำ จึงทำให้เกิดความกดดัน

4.3 วิเคราะห์อัตลักษณ์แบบยอมตามที่แสดงพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมือง

1) พลตำรวจเอก ศรีสุช มหิรินทร์เทพ

พฤติกรรมทางการบริหาร พลตำรวจเอก ศรีสุช ฯ เป็นคนอารมณ์ดี สนุกสนาน พุดจาปราศรัยกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยถ้อยคำสุภาพนุ่มนวล บริหารงานด้วยความสุขุมรอบคอบ ชอบสังคม สร้างมิตรภาพ ใช้ความเป็นมิตรเป็นหลักในการสร้างความสัมพันธ์ไม้นิยมการ สร้างศัตรู ลักษณะการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ จะใช้ทางเลือกที่ยอมให้เป็นที่ไปตามนั้น มากกว่าจะยืนกราน ตามความต้องการของตนเอง เช่น กรณีถูกคำสั่งย้ายให้ไปเป็นผู้กำกับ การ ดำรงภูธร จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งที่เพิ่งย้ายเข้ามาในกรุงเทพฯ ได้ไม่นาน โดยไม่ทราบเหตุผล เมื่อสอบถามจนทราบเหตุผลแล้วว่าเป็นความต้องการของอธิบดีกรมตำรวจเท่านั้น ท่านก็มีได้ ไ้แย้งแต่อย่างไร เป็นการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง

พฤติกรรมทางการเมือง ช่วงที่ พลตำรวจเอก ศรีสุช ฯ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ นั้น เป็นยุคที่ประชาธิปไตยกำลังเฟื่องฟู เหตุการณ์เดือน ตุลาคม 2519 ท่านถูกโจมตีทางสื่อต่างๆ เป็นอย่างมาก ว่า เป็นอธิบดีกรมตำรวจที่อ่อนแอ ขี้ลาด ไม่เข้มแข็ง ในการรักษาสถานการณ์บ้าน เมืองในหน้าที่ของตำรวจ เนื่องจากปล่อยให้มีการเดินขบวนประท้วง มีการก่อความวุ่นวาย นานัปการ แต่ท่านก็มีได้ใช้ความรุนแรงเข้าระงับปราบปรามแต่อย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้เกิดเหตุ ลุกลามใหญ่โต ครั้นเมื่อคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เข้ายึดอำนาจท่านก็ถูกปลดให้พ้นจาก ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจไปช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งท่านก็มีได้โต้แย้ง หรือว่ามีปฏิกิริยาแต่อย่างไร ยอมตามเพื่อให้สถานการณ์บ้านเมืองสงบสุข และต่อมาก็ได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ครั้นในปี 2520 ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอีก ครั้งหนึ่ง ท่านก็มีชื่อร่วมในคณะปฏิวัติด้วย และก็ยังคงเป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทยต่อไป จนเกษียณอายุราชการ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของพลตำรวจเอก ศรีสุช ฯ เป็นไปใน ลักษณะยอมรับในเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น โดยหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง มุ่งที่จะพยายามสร้างความ พอใจให้กับบุคคลแวดล้อม

2) ผลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร

พฤติกรรมทางการบริหาร ผลตำรวจเอก ไสว ฯ เข้ามารับตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ขณะสถานการณ์กำลังตึงเครียด หลังจากสิ้นยุคของ ผลตำรวจเอก เผ่า ฯ ลง แต่บารมีของอธิบดีคนก่อนยังมีทั่วทั้งกรมตำรวจ โดยเฉพาะบรรดาอัยกษัตริย์ทั้งหลายของ ผลตำรวจเอก เผ่า ฯ ซึ่งไม่ค่อยมีใครขึ้นอาสาเข้ามาเป็นอธิบดีกรมตำรวจในช่วงเวลาเช่นนี้ เพราะไม่มีใครอยากจะไปนั่งบนคมหอกคมดาบ ไม่ทราบว่าจะผลตำรวจเอก เผ่า ฯ จะกลับคืนสู่อำนาจอีกเมื่อไร แต่ท่านก็เป็นอธิบดีกรมตำรวจได้ด้วยความเป็นคนใจดีของท่าน จนสร้างความแปลกใจให้กับคนทั่วไป การบริหารงานจะใช้การพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบชนิดที่เรียกว่า บัวไม่ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น หรือโลกไม่ช้ำ ธรรมไม่เสีย ไม่นิยมความขัดแย้ง เป้าหมายการทำงานคือ การสร้างการยอมรับด้วยความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เช่นกรณีอัยกษัตริย์ของ ผลตำรวจเอก เผ่า ฯ หากท่านอื่นมาเป็นอธิบดีกรมตำรวจ จะต้องปลดอัยกษัตริย์ให้สิ้นเพื่อกำจัดอำนาจเดิม แต่ท่านก็ได้ทำเช่นนั้น กลับพูดชมเชยเสียด้วยซ้ำไปว่า คนที่จะเป็นอัยกษัตริย์ได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติมีความสามารถ ท่านทำงานโดยไม่นำเรื่องเก่าๆ มาคิดให้เป็นที่ขัดข้องใจ เริ่มต้นทำงานกันใหม่เพื่อประเทศชาติส่วนรวม การบริหารงานพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทำให้สถานการณ์หลังจากสิ้นยุค ผลตำรวจเอก เผ่า ฯ ไปแล้ว ค่อยๆ เริ่มคลี่คลายไปในทางที่ดี

พฤติกรรมทางการเมือง ก็เช่นเดียวกัน ด้วยความเป็นบุคคลใจดีไม่นิยมความขัดแย้ง เช่น กรณีของหนังสือพิมพ์ ในระหว่างที่อยู่ในช่วงของการปฏิวัตินั้น จอมพลสฤษดิ์ รัชต์ ก็ไม่ได้แตะต้องเสรีภาพของหนังสือพิมพ์แต่ประการใด ทั้งนี้เพราะ จอมพล สฤษดิ์ ฯ เองก็มีหนังสือพิมพ์ สารเสรี ของคนที่คอยสนับสนุนอยู่ ก่อนการปฏิวัติทางด้านตำรวจก็มีหนังสือพิมพ์อิสระ ที่ ผลตำรวจเอก เผ่า ฯ และตำรวจอัยกษัตริย์สนับสนุนอยู่ เช่นกัน เมื่อสิ้นยุคของ ผลตำรวจเอก เผ่า ฯ แล้ว หนังสือพิมพ์อิสระ ก็ยังไม่มีอิทธิพลและความหมายใดๆ ในทางการเมือง เมื่ออยู่ในฐานะเช่นนั้น ทางฝ่ายกองบรรณาธิการเห็นว่า ถ้าจะให้หนังสือพิมพ์ขายดีและอยู่ได้ จะต้องเขียนแสดงความเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ด้วยข้อความรุนแรงต่อบุคคลที่มีอำนาจ ก็คือ จอมพล สฤษดิ์ ฯ ผลตำรวจเอก ไสว ฯ ก็พยายามไม่สร้างความขัดแย้งโดยไม่ไปแตะต้องหนังสือพิมพ์ เคารพในเสรีภาพ และก่อนการปฏิวัติ จอมพล สฤษดิ์ ฯ เอง ก็ได้ใช้หนังสือพิมพ์สารเสรี กระจายไปสู่การปฏิวัติรัฐประหารต่อกรมตำรวจ ซึ่งขณะนั้นตำรวจก็มีได้แต่ต้อง หนังสือพิมพ์ทุกฉบับมีเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่การไม่ใช้ความเด็ดขาดจัดการกับหนังสือพิมพ์ที่โจมตี จอมพล สฤษดิ์ ฯ นี้เองกลับกลายเป็นผลร้ายแก่ ผลตำรวจเอก ไสว ฯ โดยมีได้รู้ตัว ต้องถูกย้ายให้ไปดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าการรถไฟ ด้วยลักษณะที่หลีกเลี่ยง การสร้างศัตรูหรือความขัดแย้ง ท่านก็ได้โต้แย้งคำสั่ง หรือมีปฏิกิริยาแต่อย่างใด ต่อการถูกย้ายครั้งนี้

สรุป ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่มีอัตลักษณ์แบบคล้อยตาม จาก รายละเอียดของพฤติกรรมทางการบริหารและการเมืองของอธิบดีกรมตำรวจ ที่มีอัตลักษณ์แบบ ขอมตามดังกล่าวข้างต้น มีพฤติกรรมเด่นดังนี้ มีลักษณะเป็นมิตร พยายามลดความเป็นตัวของคน เอง ไม่นิยมสร้างความขัดแย้ง เพื่อให้ได้รับการยกย่องยอมรับจากผู้อื่น วิตกอ่อนไหวต่อเสียง วิพากษ์วิจารณ์และความรู้สึกของผู้อื่น จึงเข้ากับทุกคนได้ดี ผู้ที่มีอัตลักษณ์แบบนี้ เป็นผู้ที่ทำงาน ไม่ค่อยหนัก แต่มีความพึงพอใจในงานที่ทำ

4.4 วิเคราะห์อัตลักษณ์แบบถอนตัวที่แสดงพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมือง

1) พันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ

พฤติกรรมทางการบริหาร พระยาบุเรศผดุงกิจ ทำงานในลักษณะของงาน ประจำ สนใจเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงาน ค่อยเป็นค่อยไป การตัดสินใจจะต้องคิดไตร่ตรองชั่ง น้ำหนักเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีโอกาสเข้าไปรับใช้เบื้องยุคลบาท อย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ครั้นในช่วงที่มีการก่อตั้งกองลูกเสือแห่งชาติ ก็ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้ จัดเสปียงไปเลี้ยงกองลูกเสือ และทำงานใกล้ชิดกับเบื้องยุคลบาทต่อเนื่องมาโดยตลอด ทั้งนี้ประการ หนึ่งเนื่องมาจาก เป็นญาติใกล้ชิดกับ พระองค์เจ้านาริรัตน และพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้า ประดิษฐาสาลี จึงมีความรู้สึกผูกพันอย่างลึกซึ้งกับระบบขุนนางและพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมทางการเมือง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475 จึงได้ถูกเสนอชื่อในที่ประชุมคณะราษฎร โดยพระยาพหลฯ แต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมตำรวจ เนื่องจากบ้านอยู่ตรงข้ามกับพระยาพหลฯ ย่านบางซื่อ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก่อน ใน ส่วนลึกแล้วท่านไม่ค่อยอยากรับตำแหน่งนี้เท่าไรนัก เพราะมีความรู้สึกฝังใจว่าเป็นข้าราชการที่ มีความใกล้ชิดกับเบื้องยุคลบาทมาก เมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้ว การทำงานก็ไม่ค่อยราบรื่น ผู้มีอำนาจ ในขณะนั้นก็พยายามทำงานตามใจตนเอง เข้าแทรกแซงสั่งการให้ทำในสิ่งที่ขัดกับความคิดความ รู้สึกของท่าน ต้องแก้ไขปัญหายุ่งยากลำบากใจต่างๆ หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง อันเป็นช่วงหัว เลี้ยวหัวต่อของการปกครอง ในระบบเก่าต่อใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเกินไป ขัดกับ วิธีชีวิตของท่านที่ค่อนข้างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อถูกอำนาจการเมืองเข้ามาก้าวท้าวมาก ๆ ประกอบกับ ความใกล้ชิดผูกพันกับระบบกษัตริย์ จึงเกิดความท้อแท้หมดกำลังใจ และลาออกจากราชการไป ด้วยเหตุผลว่าป่วย หลังจากดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจมาได้เพียงปีเศษ ความจริงที่ว่าป่วยนั้นก็ ไม่ได้เป็นอะไรมาก เข้าใจว่าเป็นความรู้สึกทางใจ หมดกำลังใจหลังจากท่านลาออกจากราชการ แล้ว ได้มีการเสนอขอยศให้เป็นนายพลตำรวจตรี และให้เงินเพิ่มอีก 400 บาท ท่านก็ไม่รับทั้งยศ และเงินเดือน โดยมีหนังสือตอบขอบุณและปฏิเสธกลับไป ด้วยเหตุผลว่า ยังเจ็บป่วยอยู่หรือถึงจะ

หายป่วยก็คงไม่มีกำลังใจจะรับราชการต่อไป จึงเห็นว่าเป็นการไม่สมควรที่จะรับลาภยศใดๆ ต่
ไปอีก (สัมภามณี , คุณหญิงแรม พรหมโบล (บุญยประสพ) , 9 กุมภาพันธ์ 2539)

2) พลดำรงจตรี พระพิจารณ์พดกจิ

พดกจิกรรพทงการบรหิการ พระพิจารณ์ฯ ท้งงานและบรหิการงาน เป็นันันเป็น
ตอน มีกกฎเกณห์เป็นระบบตายตัว ไม่ชอบการเปลียนแปลงที่รวดเร็ว ไม่เป็นคนเกรี้ยวกราด ควบคุม
กุมอารมณห์ได้ มีเหตุผล เป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาจีนแต่จิวเป็นอย่งดี ซึ่งเป็นเสมียนใบเบิกทางให้
เข้ารับราชการดำรงจ และเติบโตมาโดยลำดับ

พดกจิกรรพทงการเมือง ช่วงที่ท่านดำรงตำแหน่งอธิบดีกรรพดำรงจ นั้น มี
ปัญหาข่งยากสับสนมมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความผันแปรทงการเมือง เนื่องจากเป็นช่วงต้นๆ ของ
การเปลียนแปลงการปกครองแผ่นดิน มีการเปลียนแปลงรัฐบาลมากมายหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่ง
ข่งช่วง พ.ศ. 2488 - 2489 มีรัฐบาลถึง 7 ชุด ได้แก่ รัฐบาลของนายควง อกัยวงส์ นายทวิ บุญย-
เกตุ หม่อมราชวงส์เสนีย์ ปราโมช นายควง อกัยวงส์ นายปรีดี พนมยงค์ พลเรือตรี ถวัลย์
ธำรงนาวา และนายควง อกัยวงส์ ทำให้เกิดรู้สึกความไม่มั่นคงต่อตำแหน่งหน้าที่ ดำรงจถูกใช้
เป็นเครื่องมือทงการเมืองมากขึ้น เป็นที่เอือมระอาในการปฏิบัติงาน ประกอบกับมีโรคประจำตัว
รุมเร้าทั้งวัน โรคปอด และเบาหวาน จึงปลงชีวิตตอนตัวลาออกจากราชการในขณะดำรงตำแหน่ง
อธิบดีกรรพดำรงจ และมีอายุเพียง 55 ปี เท่านั้น ไปอุปสมบทโดยไม่คิดจะกลับมารับราชการอีก

สรุป ลักษณะและพดกจิกรรพทงการของผูที่มีอัตลักษณ์แบบถอนตัว จากรายละเอียด
ของพดกจิกรรพทงการบรหิการและทงการเมืองของผูที่มีอัตลักษณ์แบบถอนตัว ดังกล่าวข้างต้น พอ
ที่จะกล่าวถึงพดกจิกรรพทงการของผูที่มีอัตลักษณ์แบบนี้ได้คือ มีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่
ตัดสินใจในทันทีทันใด สนใจเอาใจใส่ต่อหน้าที่โดยเฉพาะงานประจำ ไม่ชอบการเปลียนแปลงที่
รวดเร็ว เคยชินกับชีวิตที่เรียบง่าย มักมีปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ค่อยสนใจความก้าวหน้ามากนัก ใน
ส่วนลึกไม่ค่อยอยากได้ตำแหน่ง แต่ก็ยอมรับเพราะต้องการให้เห็นว่าตนเองมีคุณค่า สามารถ
ทำงานนี้ได้ เมื่อมีปัญหาหนักๆ จะปลงชีวิตและถอนตัวจากงานอาชีพไปเลย ดังนั้น ผูที่มีอัตลักษณ์
แบบนี้จึงมักทำงานไม่ค่อยหนักและไม่ค่อยพอใจในงานของตนด้วย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์พดกจิกรรพทงการของอธิบดีกรรพดำรงจที่มีอัตลักษณ์ทั้ง 4 ประเภท
คืออัตลักษณ์แบบปรับตัว, แบบเชิงบังคับ, แบบยอมตาม และแบบถอนตัว ซึ่งอัตลักษณ์แต่ละ
ประเภทมีพดกจิกรรพทงการเหมือนและแตกต่างกัน ดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า อัตลักษณ์เป็นตัวแปร
สำคัญที่ใช้อยธิบายและพยากรณ์พดกจิกรรพทงการของอธิบดีกรรพดำรงจ